

Itineraris i espais practicables, una accessibilitat de segon nivell

Tots els edificis de nova construcció han de ser accessibles

Regulades les condicions bàsiques d'accessibilitat a edificis a través del DB SUA9 del Codi Tècnic de la Edificació.

El SUA 9 del CTE referent a l'accessibilitat, es regeix pel principi de "accessibilitat per tothom" pel que el benefici compren des de els usuaris de cadira de rodes fins persones amb discapacitat auditiva, cognitiva o mobilitat reduïda i persones grans.

El Codi Tècnic de la Edificació estableix unes condicions mínimes d'accessibilitat aplicables a totes les noves construccions. No obstant això, l'objectiu d'aquesta normativa es assolir un nivell d'accessibilitat real i total, per aquesta raó, es vol també abordar la seva aplicació en els edificis i patrimoni que ja existeixen. Aquest es el punt de partida amb el que es basa la Comissió d'Accessibilitat, que forma part de la Comissió Tècnica del Codi Tècnic de la Edificació.

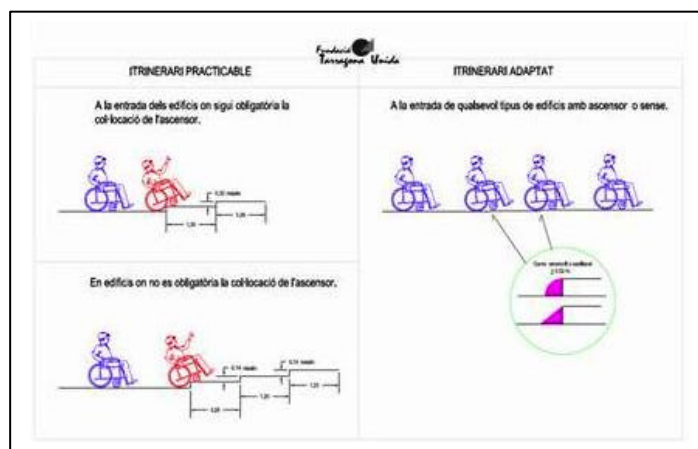
La modificació que en el seu dia es va introduir al DB SUA 9 del Codi Tècnic de la Edificació suposa poder regular, a nivell estatal, unes condicions bàsiques d'accessibilitat i d'ús dels edificis que evitin la discriminació de ciutadans amb algun tipus de discapacitat –diversitat funcional- a l'hora d'accedir i d'utilitzar instal·lacions, edificis o locals tant públics com privats.

Es tracta amb això establir un referent mínim d'àmbit estatal que garanteixi la igualtat i la no discriminació de les persones que resideixen en les diferents Comunitats Autònomes. D'aquesta manera, les modificacions introduïdes, en el seu moment, al Codi Tècnic de la Edificació referents a accessibilitat, es van elaborar segons el que està establert a:

- *Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.*
- *Real Decreto 505/2007, de 20 d'abril, pel que s'aproven les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació de les persones amb discapacitat per l'accés i utilització dels espais públics urbanitzats i edificacions.*

La Llei estableix, en el seu article 10è i en la seva disposició final novena, que el Govern regularà unes condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per l'accés als espais públics urbanitzats i edificacions. Sens perjudici de les competències atribuïdes a les Comunitats Autòniques i a les corporacions locals.

Com es diu en la posterior *Ordre VIV/561/2010, d'1 de febrer, per la que es desenvolupa el document tècnic de condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per l'accés i utilització dels espais públics urbanitzats*, per primera vegada una llei reconeix que les desavantatges de les persones amb discapacitat, més que en les seves pròpies dificultats personals, tenen el seu origen en els obstacles i condicions limitadores que imposa una societat concebuda en base a un patró de persona sense discapacitat. Y, en conseqüència, planteja la necessitat i obligatorietat de dissenyar i posar en marxa estratègies d'intervenció que operin simultàniament sobre les condicions personals y sobre les condicions ambientals.

Encaminats a assolir una accessibilitat universal per “tothom”

Les mesures sobre seguretat d'utilització que inicialment regulava el Codi Tècnic de la Edificació es van ampliar per tenir en conta el seu ús per part de persones amb discapacitat. Aquest es el cas d'elements arquitectònics com son; escales, desnivells, rampes, etc i d'altres com; il·luminació mínima, reducció de risc per ajupides, mobiliari fix, mecanismes, etc, etc.

En el cas d'incendi, per exemple, es van incorporar noves exigències perquè les persones amb discapacitat puguin abandonar l'edifici o refugiar-se a zones segures, com pot ser la creació de les anomenades “zones refugi”, ascensors i sortides d'emergència accessibles.

La modificació del Codi Tècnic, molt encertadament, va suprimir també la que en alguns àmbits es coneix com a “**accessibilitat de segon nivell**” que permetia, com es el cas de Catalunya en el Codi d'Accessibilitat, crear itineraris anomenats “**practicables**” en els quals s'accepta l'existència d'un graó de 12 ó 14 cm (segons de si es obligatori o no la instal·lació d'ascensor en l'edifici). Tenint en conta això; Com sinó de “accessibilitat de segon nivell” es pot denominar a aquest tipus d'itinerari? O és potser la definició que li dona a aquest espai practicable el que està fora de lloc? En la qual es considera com a practicable l'espai, *instal·lació o servei que, sense ajustar-se a tots els requeriments d'un espai adaptat, això no impedeix la utilització de forma autònoma per les persones amb mobilitat reduïda o qualsevulla altre limitació.*

Pel que sembla, en el seu moment, no es van molestar en preguntar-se o esbrinar, com calia fer, si una persona en cadira de rodes pot superar de forma autònoma, aquest obstacle de 12 ó 14 cm d'alçada. Amb una mica de raonament es pot arribar fàcilment a la conclusió de que, NO es pot superar de forma autònoma, almenys de pujada, y pel que fa a baixar-ho, es pot intentar però amb cert risc, ja que s'ha de fer d'esquena al sentit de la marxa.

Es important que ens quedi clar, per qui encara no ho tingui present i sobretot als tècnics que tenen en les seves mans “l'arma i eina” del disseny però que per norma general “s'obliden” del que en realitat cal fer, que digui el que digui l'actual Codi d'Accessibilitat de Catalunya en aquest sentit (dit sigui de pas, existeix un esborrany d'avantprojecte d'Accessibilitat que modificarà el seu contingut actual), des de la entrada en vigor del *Real Decreto 505/2007*, i posterior Codi Tècnic de la Edificació, que ho reforça, **tan sols es pot considerar com a únic i obligatori un “itinerari accessible”** que ha de complir les condicions necessàries per la mobilitat de les persones.

Tampoc ha estat massa encertat el Decret 141/2012, de 30 d'octubre, pel qual es regulen les condicions mínimes d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habitabilitat, al tractar els aspectes que tenen a veure amb l'accessibilitat. De fet, gens valent i si poc generós a l'hora d'ocupar-se de les condicions d'accessibilitat dels espais interiors dels habitatges i els edificis que els contenen. Això es tradueix en que, en certs aspectes, continuarà sent palpable la existència de la que abans he anomenat i es considera com a accessibilitat de segon nivell.

Malgrat tot, si és del tot important que aquest Decret, com a primera opció escollida per l'accés als edificis d'habitatges hagi estat que siguin **accessibles**. “Tots els edificis plurifamiliars d'obra nova i els que resultin de la reconversió d'un edifici existent i d'obres de gran rehabilitació que afectin el conjunt de l'edifici han de disposar d'un itinerari **accessible** per accedir a cadascun dels habitatges.”

Tot i que, per adobar-ho una mica, faci un pas enrere cap el segon nivell quan diu que;

“Excepcionalment, en els casos d'impossibilitat tècnica i que l'entorn existent no ho permeti, s'haurà de garantir l'itinerari practicable o preveure espais suficients per poder instal·lar en el futur els productes de suport necessaris per disposar d'aquests itineraris

Suposo que aquest estira i arronsa entre practicable i accessible podrà esvair-se quan la propera Llei d'Accessibilitat de Catalunya contempli una definició més encertada pel concepte "practicable" o el que seria encara millor; que la accessibilitat dels itineraris i espais, fos mesurada o considerada en forma de diferents graus. Si més no, en aquest sentit anaven dirigides algunes de les observacions i esmenes que, des de el COAATT es van presentar als successius esborranys de l'avantprojecte d'aquesta Llei.

Després de molt de temps transcorregut, aquest projecte de Llei d'Accessibilitat aprovat pel Govern de la Generalitat ha iniciat el seu tràmit d'aprovació en el Parlament de Catalunya i es preveu que pugui ser aprovat en pocs mesos.

De moment, potser quan s'entengui amb claredat que significa en realitat el concepte "disseny universal", que no vol dir pas un disseny individualitzar per les diferents diversitats funcionals de les persones, sinó tot el contrari, un disseny per tothom, deixarem de trobar-nos en el nostre camí itineraris i espais que tan sols poden formar part i ser considerats com de *-accessibilitat de segon nivell-*.

Lluís Roig –arquitecte tècnic i enginyer d'edificació—

Tarragona, maig de 2013